

ROLUL EDUCAȚIEI OUTDOOR ÎN ACTIVITĂȚILE EDUCAȚIONALE SPECIFICE CICLURILOR DE ÎNVĂȚĂMÂNT PREȘCOLAR ȘI PRIMAR

Profesor, Pleșcan Lăcrămioara
Grădinița cu Program Prelungit „Gulliver” Suceava

John Dewey din SUA, o personalitate marcantă a pedagogiei mondiale și părintele educației experiențiale susținea învățarea prin practică, sau a învăța „făcând”, punând copilul în situația de a-și disciplina impulsurile cu ajutorul experiențelor educative. Kurt Hahn, fondatorul primei școli de Educație Experimentală Outdoor, considera că societatea modernă suferă de mai multe boli: declinul condiției fizice, al spiritului de antreprenoriat, al imaginației, creativității și abilităților practice, al autodisciplinării și al compasiunii interumane. După părerea sa, „principala sarcină a educației este să asigure supraviețuirea următoarelor calități: o curiozitate inovatoare, o voință invincibilă, tenacitate în atingerea țelului, lepădare de sine și deasupra tuturor: compasiune!” În Educația Outdoor copilul învață totul în mod practic, activ, prin experiențe personale la care mai apoi reflectă pentru a extrage învățăturile. Acest mod de învățare, caracteristic Educației Outdoor, se numește Experiențial: înveți cu creierul, mâinile și inima! Un vechi proverb chinezesc accentuează eficiența educației experiențiale: “Ce aud – uit, ce văd – îmi amintesc, ce fac – înțeleg”.

Învățarea prin „a face” se bazează pe “o concepție de experiență ca o relație între om și mediu, în cazul în care omul nu este un spectator pasiv, dar interacționează cu ceea ce-l înconjoară”. Educația în aer liber, este o formă de predare care are loc în contexte naturale (în curți, în parcuri, până când se ajunge la excursii) și permite copiilor să trăiască experiențe concrete, într-un context informal.

Învățarea în aer liber este potrivită pentru toate vârstele. În primul rând, a fi în natură este o practică sănătoasă pentru sine. În natură găsim medii care oferă substanțe benefice pentru corp și minte, promovează explorarea senzorială și motorie și au efecte clare și recunoscute asupra eficienței sistemului imunitar. În mare găsim iod, în păduri componente importante ale rășinilor copacilor și au o incidență directă asupra echilibrului hormonal și asupra unor patologii, ar fi anxietatea, depresia și stresul (medicina forestieră). Este vorba despre ce ne oferă natura, indiferent de intenția noastră.

Educația în aer liber este un set de practici de formare care se bazează pe utilizarea mediului extern ca spațiu privilegiat pentru experiențele copiilor. Mediul extern, în aer liber, este ca “o clasă”, care permite dezvoltarea naturală a copilului și exprimarea în diferite moduri (joc, motric, emoțional afectiv, social, expresiv, creativ). Învață experimentând, în aer liber, prin aventură și explorare. În perioada copilăriei timpurii, acesta va fi în primul rând despre explorare senzorială și experimentarea în lumea fizică.

Activitățile în aer liber întăresc sănătatea copiilor, reduc riscurile infecțioase- care sunt mai mari în încăperi închise, slab ventilate, foarte încălzite. În natură este mai puțin probabil să vină în contact cu germeni și viruși, mai ușor transmisibile în medii mici. “Exteriorul” permite copiilor să trăiască și să facă descoperiri incitante și angajarea, absolut diferite de cele care pot fi experimentat “în interiorul”. Mai mult decât atât, petrece timp în aer liber, chiar din punct de vedere fizic, întărește organismul și crește imunitatea. Fără îndoială, spațiul exterior permite copiilor de toate vârstele să-și exprime toată vitalitatea, energia. Ei au nevoie, pentru creșterea și sănătatea lor, să locuiască în spațiul deschis și să-și perceapă propriile lor însușiri corporale: întinde-te pe pământ, ghemuit, stai, ridică-te, fugi, sari, dar, de asemenea, caută colțuri, vizuină, locuințe mici ca forme elementare de trai. Sigur, lucrând afară, jucându-se în grădină când e soare, ploaie, zăpadă, făcând sărituri în bălți, se murdăresc cu noroi, pământ, este o experiență obositoare, care necesită echipamente adecvate, pentru copii și adulți, timp de pregătire pentru a însoți și timp pentru a reveni, dar este ceea ce caracterizează alegerea de a trăi și de a propune copiilor o experiență completă și sistematică de relație și relație cu natura, într-o manieră

autentică și integrală. Natura vorbește cu oricine dorește să o asculte. Toată lumea, chiar și cel mai tânăr, în propriile lor moduri, poate iniția o lucrare individuală de *observare, colectare și descoperire* cu materialul pe care ea îl oferă în acel moment special. Natura are întotdeauna ceva de a comunica prin oferirea de oportunități reale pentru creștere, dezvoltare și experiență. Mai ales cei mici care rămân fascinați, având un mod de cunoaștere analogică și nu trebuie să-și mentalizeze descoperirile în laboratoare și activități, tipice pentru lumea adultă. Natura ca profesor, permite copilului să ofere instrumentele necesare pentru a-și spori conceptul de stimă, identitate și dobândire a conceptului de limită, făcându-l din ce în ce mai autonom din punctul de vedere *cognitiv, motric și afectiv*. Modul nostru de a ne apropia și de a comunica cu copiii în natură este de prea multe ori împiedicat de interdicții, mai degrabă decât de oportunități, care inhibă o relație directă a corpului cu mediul: "nu sări!", "dă-te jos că te lovești!", "nu te murdări!", "„ai grijă! ", în loc de: "încercați!", "păstrați echilibrul", "stați concentrați!". Percepția noastră asupra lumii exterioare depășește cu mult pericolele reale. Dar nu trebuie să interzicem, cu o mie de interdicții care privesc securitatea. Acest lucru descurajează, induc ideea că numai adulții știu, că numai adulții știu să evalueze ceea ce este legal, ceea ce nu este permis, ceea ce este sigur. În schimb, lăsându-i pe copii să facă, să experimenteze, dobândesc încredere și securitate, chiar și în detrimentul unei posibile căderi. Este nevoie de timp liber și nu organizare pentru a putea experimenta natura într-un mod profund. Timpul în natură este un timp multiplicat, încetinit, cel mai adesea este considerat inutil sau timp pierdut. În realitate, nu este un timp pierdut, ci o investiție esențială pentru bunăstarea copiilor, unde există în mod concret posibilitatea de a experimenta într-o dimensiune în care timpul cronologic pierde din importanță pentru a trece la „timp de experiență și experiențe”. De mare importanță în lucrul cu copiii foarte mici, în activitățile în aer liber, este repetarea ritualurilor (rutina) de gesture, în succesiune de zile, care va permite copilului să se simtă în siguranță, protejat, permițându-i să se bucure pe deplin de experiența trăită.

Parcul nu reprezintă o zonă în care să dăm frâu liber copilului, să meargă, să sară, să urce, atunci când nu există vreme bună, ci când e soare, teren uscat, pentru a evita alunecarea, murdărirea pentru a evita luarea de timp în gestionarea și posibila schimbare a hainelor pentru copii. Este în schimb un domeniu de învățare de la natură, în aer liber, în cazul în care există mai mult spațiu, m pentru corp, pentru emoții, pentru senzații, pentru gânduri. Dacă au câmp deschis poate să acționeze, și să călătorească liber să treacă de la unele idei, la alți stimuli și să genereze altele noi, să creeze conexiuni naturale. *Scopul* activităților în aer liber poate fi:

- cunoașterea propriilor capacități și limite;
- dezvoltarea conceptului de autoidentitate ca subiect capabil;
- dezvoltarea conceptului de stimă de sine;
- dezvoltarea conceptului de siguranță și de autoconservare;
- dezvoltarea cunoștințelor și a respectului față de celălalt ca ființă vie (persoană, plantă sau animal)

Activitățile care pot fi desfășurate sunt foarte diverse:

- Descoperirea, cercetarea și observarea elementelor care constituie mediul natural și identificarea caracteristicilor senzoriale (olfactive, tactile, gustative, vizuale și auditive) care o fac similară cu cea a altora și a celor care o fac unică. Verbalizarea numelui propriu al elementului și a părților sale în asociere cu simbolul grafic (nomenclatura)
- Joc cu material din natură: lemn, pietre, frunze, ace de pin, conuri, pământ...
- Joc simbolic (casa și bucătăria, cu pământ și apă)
- Jocuri de mișcare cu corzi, anvelope, trunchiuri, plăci de lemn, gresie, roabe pentru transport, saci, etc.
- Activități grafice cu elemente naturale: pământ, apă, fragmente din faianță
- Crearea unei mici grădini.

Este de preferat contactul direct și instinctiv al copiilor cu natura, trăind intens și prezent emoțiile, favorizând astfel o percepție sănătoasă a propriei lumi și a lumii înconjurătoare, calități

fundamentale pentru fiecare în învățare. Copiii au posibilitatea de a trăi o varietate de activități agricole tipice (însămânțare, plantare, tăiere, recoltare...) și percep în mod direct lumea, senzorial, dezvoltând interes, voință și curaj. Ei ascultă sunetele, ritmurile și natura, explorarea unui agroecosistem: șanțuri, garduri vii, rânduri, păduri, animale, materiale naturale, ar fi pământ, apă, paie, pietre, frunze...

Activitățile artistice și artizanale au o valoare deosebită, nu numai pentru că permit exersarea unor abilități motorii, plastice: lutul, ceara, lâna, construcții cu materiale naturale, de colorat, cărbune, dar și abordarea vechilor instrumente și meserii, manipularea unor materiale simple, a dansului și cântecului, jocul, îndeplinirea unor „meșteșuguri”. Astfel, sunt cultivate talente de creativitate, imaginație și inițiativă. Există apoi o serie de activități ale așa-numitei vieți zilnice, cum ar fi participarea la îngrijirea spațiilor comune și individuale, echipamente, și purtarea ținutei adecvate pentru a ieși... care susțin autonomia.

Se urmărește prin aceste activități achiziționarea de autonomii de bază în ceea ce privește pregătirea echipamentului pentru a ieși și pentru a reveni în funcție de sezon (pantofi, bluză de molton, jachetă, pălărie, eșarfă, mănuși, haină de ploaie) și în ceea ce privește igiena personală (schimbați Haine excesiv de murdare sau ude, spălați-vă pe mâini) Cunoașterea și explorarea contextului natural disponibil, prin cele cinci simțuri, are *obiective* foarte importante care pot atinge toate domeniile. Acestea depind de educator și activitățile individuale propuse :

-*observarea* a ceea ce ne înconjoară „ aici și acum” prin identificarea detaliilor care caracterizează unicitatea și elementele de egalitate (gruparea în clase de sens), de asemenea, variații în timp ale momentelor zilei.

-*manipularea* materialelor individuale, prin utilizarea mâinii în principal, dar și a corpului (de exemplu, picioare, brațe, picioare..), experimentarea conceptelor de consistență, temperatură, umiditate etc.

- dezvoltarea *motricității*, în general, dar și a motricității fine (experimentarea corpului în spațiu în raport cu elementele naturale, animate și neînsuflețite, în mișcări coordonate ale ochilor/mâinilor, unilaterale, bilaterale, bimanuale, echilibru, îndoire, întindere, ritmică și/ sau automată, forța musculară, și doza de energie)

- dezvoltarea capacităților *olfactive, auditive, gustative*

- dezvoltarea *limbajului* prin numirea elementelor înconjurătoare (plante, animale, insecte) și caracteristicile acestora.

-*experimentarea și verbalizarea* relației de la stări și senzații fizice, la emoțiile experimentate (zona psihomotorie), cum ar fi pierderea echilibrului/teama de cădere, contactul cu ace/disconfort de pin, observarea unei noi flori/uimire, surpriză, etc.

Experiența, dobândită astfel, devine un patrimoniu de cunoaștere al copilului și va constitui un nou punct de plecare pentru evoluțiile ulterioare.

Bibliografie:

1. Anghel, D., (2014), *Educația outdoor : o necesitate sau o provocare pentru actualul sistem de învățământ?*, Tribuna învățământului, Cluj –Napoca
2. Ionescu, M. , Radu, I. (coord), (2001), *Didactica Modernă*, Editura Dacia, Cluj Napoca
3. *Life Long Learning Program*, (2010-2012), *Manual de educație outdoor, Primăria Catunele*